

JAK JE UPLATŇOVÁNÍ ÚMLUVY MONITOROVÁNO?

Úmluva stanoví mechanismus monitorování, jenž umožňuje hodnotit, zda jsou její ustanovení náležitě uváděna do praxe. Tento mechanismus spočívá na dvou pilířích: jedním je Skupina expertů proti násilí vůči ženám a domácímu násilí (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence - GREVIO), nezávislý odborný orgán, a Výbor smluvních států (Committee of the Parties), politický orgán složený z oficiálních zástupců států přistoupivších k úmluvě. Jejich nálezy a doporučení napomohou k tomu, aby státy postupovaly v souladu s úmluvou a zajistí její dlouhodobou účinnost.

www.coe.int

www.coe.int/conventionviolence
conventionviolence@coe.int

PREMS 05/8915

CES

ÚMLUVA RADY EVROPY O PREVENCI A POTÍRÁNÍ NÁSILÍ VŮČI ŽENÁM A DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Istanbulská úmluva

**UŽ ŽÁDNÝ STRACH
UŽ ŽÁDNÉ NÁSILÍ**

Rada Evropy je v rámci kontinentu přední organizací zabývající se lidskými právy. Sdružuje 47 členských států, z nichž 28 je členy Evropské unie. Všechny členské státy Rady Evropy se přihlásily k Evropské úmluvě o lidských právech, smlouvě, jejímž účelem je chránit lidská práva, demokracii a právní stát. Na uplatňování Úmluvy v členských státech dohlíží Evropský soud pro lidská práva.

JAKÝ JE ÚČEL TÉTO ÚMLUVY?

■ Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí je nejobsáhlejší mezinárodní dohodou zabývající se tímto závažným porušováním lidských práv. Směřuje k nulové toleranci vůči takovému násilí a je podstatným krokem na cestě k bezpečnější Evropě i světa kolem.

■ Prevence násilí, ochrana jeho obětí a stíhání pachatelů jsou úhelnými kameny této úmluvy. Ta se ovšem také snaží ovlivnit smýšlení i citění jednotlivce a obrací se tudíž na všechny členy společnosti, obzvláště pak na muže a chlapce, s výzvou ke změně postojů. V zásadě je to obnovené volání po větší rovnosti mezi ženami a muži, jelikož násilí proti ženám má své nejhlubší kořeny v nerovnosti mezi pohlavími ve společnosti a přežívá díky kultuře netolerance a popírání.

PRŮLOMOVÉ ASPEKTY ÚMLUVY

■ Úmluva považuje násilí vůči ženám za porušení lidských práv a formu diskriminace. Znamená to, že státy se budou muset zodpovídat, pokud nebudou na toto násilí adekvátně reagovat.

■ Je to první mezinárodní smlouva obsahující definici pohlaví. Znamená to, že pro ženy a muže platí nejen biologické rozlišení mužského a ženského pohlaví, ale existuje rovněž společensky konstruovaná kategorie pohlaví, jež ženám a mužům určuje specifickou roli a chování. Výzkum prokázal, že určité role a modely chování mohou vést k tomu, že násilí vůči ženám je považováno za přijatelné.

■ Úmluva zavádí soubor definic trestných činů, například mrzačení ženského genitálu, vynucený sňatek, nebezpečné pronásledování (stalking), vynucený potrat a vynucená sterilizace. To znamená, že státy budou poprvé povinny zabudovat tyto závažné přečiny, do svých právních systémů.

■ Úmluva vyzývá veškeré relevantní státní orgány a služby, aby se zapojily do řešení problému násilí proti ženám a domácího násilí koordinovaně. Znamená to, že by úřady a nevládní organizace neměly jednat na svou pěst, ale vypracovat protokoly umožňující spolupráci.

CO ÚMLUVA OD STÁTŮ VYŽADUJE?

PREVENCI

- ▶ změnu postojů, tradičních rolí pohlaví a stereotypů, díky nimž je násilí vůči ženám akceptovatelné;
- ▶ proškolení odborníků, kteří pracují s oběťmi;
- ▶ zvyšování povědomí o různých formách násilí a jejich traumatizující povaze;
- ▶ zahrnutí učebních materiálů týkajících se problematiky rovnosti do učebních osnov na všech stupních vzdělávání;
- ▶ Spolupráci s nevládními organizacemi, médii a se soukromým sektorem ve snaze oslovit nejširší veřejnost.

OCHRANU

- ▶ zajistit, aby smyslem veškerých opatření byly potřeby a bezpečí obětí;
- ▶ vytvořit specializované podpůrné služby, jež budou obětem a jejich dětem poskytovat lékařskou pomoc a psychologické či právní poradenství;
- ▶ zajistit dostatečné množství dočasných útluků a zavést bezplatné nepřetržité telefonní linky důvěry.

STÍHÁNÍ

- ▶ zajistit, aby násilí vůči ženám bylo považováno za trestný čin a náležitě trestáno;
- ▶ zajistit, aby pro jakýkoli násilný čin byly výmluvy na kulturu, tradiční zvyky, náboženství nebo takzvanou "čest" nepřijatelné;
- ▶ zajistit, aby v průběhu vyšetřování a soudního řízení měly oběti možnost využít speciálních ochranných opatření;
- ▶ Zajistit, aby orgány zajišťující dodržování zákona bez prodlení reagovaly na žádosti o pomoc a v nebezpečných situacích adekvátně zasahovaly.

INTEGROVANOU POLITIKU

- ▶ Zajistit, aby všechna uvedená opatření byla součástí komplexního a koordinovaného postupu a nabízela ucelenou odpověď na násilí vůči ženám a domácímu násilí.

KOHO SE ÚMLUVA TÝKÁ?

■ Úmluva se vztahuje na ženy a dívky ze všech společenských vrstev, bez ohledu na jejich věk, rasu, náboženství, sociální původ, migrační status či sexuální orientaci. Úmluva konstatuje, že existují skupiny žen a dívek, jež bývají často vystaveny většímu riziku násilí, a státy musí zajistit zohlednění jejich specifických potřeb.

■ Úmluva rovněž apeluje na státy, aby stejná opatření vztáhly i na jiné možné oběti domácího násilí, například muže, děti či starší osoby.

JAKÝCH SKUTKŮ SE ÚMLUVA TÝKÁ?

■ Úmluva vyžaduje, aby smluvní státy zajistily trestní či jiný postih následujících skutků:

- ▶ Domácí násilí (fyzické, sexuální, psychické či ekonomické týrání);
- ▶ Nebezpečné pronásledování (stalking);
- ▶ Sexuální násilí, včetně znásilnění;
- ▶ Sexuální obtěžování;
- ▶ Vynucený sňatek;
- ▶ Mrzačení ženského genitálu;
- ▶ Vynucený potrat a vynucená sterilizace.

■ Tímto se dává jednoznačně najevo, že násilí vůči ženám a domácí násilí nejsou soukromou záležitostí. Naopak, pro zdůraznění obzvláště traumatizujícího dopadu trestných činů páchaných v rámci rodiny je možno pachateli uložit přísnější trest, jestliže je obětí manžel(ka), partner(ka) nebo jiný člen rodiny.